

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25,—; celoletno: Din. 100.—

Koroški Slovenci, 10. aprila volimo: Ja!

Vodja in kancler Adolf Hitler je za 10. april t. l. razpisal ljudsko glasovanje. Tudi mi naj glasujemo.

ali se priznavamo k vodji Adolfu Hitlerju in s tem k 13. marca izvršeni zopetni združitvi Avstrije z Nemčijo.

Glasovali bomo sklenjeno: Ja!

Zakaj? — Narodni socializem Adolfa Hitlerja proglašja narodnost za božjo stvar in smatra nezvestobo ali protivnost narodu, v katerega je kdo rojen, za protinaravno in zato sramotno. Narodni socializem poziva vsakogar k dejavni službi v narodni družini in v narodnem občestvu.

Kakor veljajo ta načela za Nemce in nemški narod, veljajo po izjavah voditeljev Velike Nemčije v isti meri tudi za narodne manjšine. Koroški Slovenci jih bomo potrdili 10. aprila t. l. s svojim glasovanjem za Adolfa Hitlerja.

V državno-političnem pogledu je

volja večinskega naroda za narodno manjšino postava.

13. marec 1938 je ustvaril za nemški narod in s tem tudi za nas koroške Slovence nespremenljivo dejstvo. Kakor so bile Karavanke do 13. marca 1938 državna meja nemške Avstrije, tako so

in ostanejo zanaprej meja Velike Nemčije. Gospodarsko in državno-politično smo postali del nemške države.

10. april naj formalno potrdi priključitev Avstrije k Nemčiji.

Mi koroški Slovenci želimo v deželi političnega pomirjenja, kulturnega in gospodarskega napredka.

ki se nam obeta v novi, veliki državi. Zato bomo 10. aprila vsi brez izjeme šli na volišče in z glasovnico dali izraza našemu zadržanju napram državi z „Ja!“. „Ja“ 10. aprila 1938 v smislu narodnega socializma ne spreminja ničesar na naši pripadnosti k slovenski narodnosti in na razmerju do materinskega našega naroda.

Nacionalna nemška država s pojmovanjem narodnosti, kakor ga je začrtal sam vodja nemškega naroda in rajha Adolf Hitler, mora nujno spoštovati tudi drugo narodnost. To medsebojno spoštovanje tirjajo tudi obojestranski državni interesi Nemčije in Jugoslavije in zato bodi naš „Ja“ dne 10. aprila 1938

končno izraz naše želje prijateljstva obeh držav-sosed.

Za slovenske organizacije na Koroškem:

Dr. Franc Petek l. r. Dr. Joško Tischler l. r.

Göringov gospodarski načrt.

Minulo soboto je govoril na Dunaju min. predsednik feldmaršal Göring. Ob viharjem pritrjevanju navzočih je razvijal novi gospodarski program, iz katerega navajamo samo glavne točke:

Odpravljena bo stoodstotno brezposelnost, izplačano bo dobroimetje iz izvoza v znesku 60 milijonov mark, odpravi se carina. Sledi neposredna in posredna oborožitev, zgradila se bo velika električna centrala v Visokih Turah in druge centrale, regulirala se bo Donava. Gospodarska proizvodnja se izgradi in dvigne in sicer pridobivanje rude in premoga, industrijska proizvodnja vseh panog; v kmetijskem področju se izvedejo regulacije hudournikov, izsuševanje blat, pospeševalo se planšarstvo, pocenil umetni gnoj, omogočili ceneni krediti za gradnjo domov, gospodarskih poslopij, hlevov in silonaprav. Gradile se bodo ceste, železnice, mostovi, kanali in pri Dunaju velika donavska luka. — Hkrati je predsednik naročil finančnemu ministru, da pripravi potrebna finančna sredstva.

Ogromni gospodarski načrt, katerega podrobnosti bomo v našem listu še večkrat omenili, pomeni popoln preokret v gospodarskem oziru in — kakor vsi upamo — pot iz najhujših gospodarskih skrbi.

Nemški senator dr. Grassl o koroških Slovencih. V jugoslovanskem senatu je govoril minuli teden tudi nemški senator dr. Grassl, ki se je dotaknil tudi naše manjšine z besedami: „Prepričan sem, da bodo nemške državne oblasti za življenjske pravice koroških Slovencev imele več razumevanja in več priznanja, kakor je bilo to dosedaj. S svoje strani izjavljam za nemško narodno manjšino v Jugoslaviji, da smatramo Nemci v Jugoslaviji za svojo dolžnost, kolikor se nam bo nudila možnost v tem vprašanju, da se z vsemisilami zavzememo pri nemških oblasteh, da se bo koroškim Slovencem brez omejitve dovolilo vse to, kar smatra in zahteva za potrebno za svoje življenje nemška manjšina v Jugoslaviji.“

Dunajski Čehi in Velika Nemčija. Minuli teden so se na poziv zglasili pri dunajskem županu zastopniki čehoslovaške manjšine v Avstriji. Župan je zastopnikom obrazložil narodno-socialistično stališče k manjšinskemu vprašanju. Naglasil je, da narodni socializem ne pozna pojma narodnega raznarodovanja in narodno zvestobo drugorodcev v polni meri spoštuje. Velika Nemčija bo spoštovala manjšinske pravice. Predsednik manjšinskega sveta g. Jošt pa je izjavil, da bo manjšina pri vsej svoji zvestobi maternemu jeziku in narodne skupnosti v polni meri vršila svoje državljanske dolžnosti. — Dan navrh so se zastopniki dunajskih Čehov vnovič oglasili pri g. županu in mu izjavili, da bodo 10. aprila sklenjeno glasovali za Veliko Nemčijo.

Stališče gradiščanskih Hrvatov je obrazložil v zadnji številki glasila „Hrvatske Novine“ vodja Hrvatov dr. Lovro Karali med drugim z besedami: Mi Hrvati bomo napram novi državi v polni meri lojalni, priznamo nemško vodstvo in smo uverjeni, da bo vodilo našo domovino k sreči in blagostanju. Dejstvo je, da naša manjšina ne odloča o usodi nemškega naroda. A z našim „Ja!“ pri volitvah hočemo zadobiti jamstvo za naš bodoči narodni razvoj.

Težki položaj Čehoslovaške. Nemške stranke, ki so bile doslej v vladi, so se minuli teden pridružile Henleinu, čigar stranka je postala največja stranka v državi. Vodja sudetskih Nemcev Henlein se svoje moči dobro zaveda in je v nedavnem govoru poudaril, da združuje pod svojim vodstvom 1.600.000 nemških volilcev in da tirja sedaj nove volitve, da zamorejo vsi državljani zavzeti stališče k novemu položaju. Nadaljni razvoj na Češkem motri vsa Evropa z veliko pozornostjo.

Anglija in Čehoslovaška. Vladni predsednik Chamberlain je minuli teden govoril o zunanji angleški politiki. Glede Čehoslovaške je poudaril potrebo sporazuma med Prago in narodnimi manjšinami. Anglija Franciji, ki bi hotela pomagati Češki pred vojaškim napadom, ne more zagotoviti pomoči. Če pa bi izbruhnila vojna, bi se ta takoj razlila po vseh državah in v tem slučaju bi tudi Anglija ne mogla stati ob strani.

Jugoslavija in Italija sta praznovali obletnico prijateljske pogodbe. Dr. Stojadinović in ital. zu-

nanji minister Ciano sta izmenjala brzogovorni čestitki, listi obeh držav so podčrtali ugodni razvoj odnošajev med obema državama.

General Franco v Španiji stalno napreduje, angleški listi napovedujejo skorajšnji zaključek vojne. Pač pa se čuje, da nameravajo Katalonci svojo deželo priključiti Franciji. Temu so odločno nasproti Angleži, ker bi to bil po njihovem mnenju povod svetovni vojni. Nacionalni krogi v Franciji tirjajo od vlade pogodbo z Francm, katerega prijateljstvo smatrajo za Francijo za koristnejše. Francoska vlada se vsekakor nahaja v veliki zadregi, ker ji nacionalna Španija na jugu in Nemčija na severu ne gresta v račun.

V enem stavku. Bivši kancler Schuschnigg se nahaja še vedno na Dunaju. Iz države je izgnanih več inozemskih novinarjev. — V Jugoslaviji so praznovali 20letnico majniške deklaracije. — Dolgovi avstrijskih kmetov znašajo skupno nad milijardo šilingov. Rubežni so ustavljene baje do junija. — Velesile so razpusile svoja poslaništva na Dunaju in ustanavljajo gen. konzulate. — Tudi Poljska začena nastopati proti židom, katerih šteje nad 3 milijone. — Bolgarski vladi je pri sedaj se vršilih volitvah zagotovljena večina. — Sv. oče je protestiral proti bombardiranju odprtih mest po letalih. — Mehiška vlada je s posebnim zakonom zaplenila vse petrolejske vrelce. — Dne 15. maja bo v vsej naši državi ljudsko štetje. — Pogajanja med Italijo in Anglijo napredujejo in baje bo sporazum podpisan že v aprilu. — S kitajskih bojišč ne poročajo posebnih novic. — Mussolini v kratkem poseti Trst.

Zoper gospodarsko stisko.

Možje, ki podrobneje poznajo ozadja zadnjih dogodkov, trdijo, da je v znani meri prispeval svoj delež h priključitvi Avstrije k Nemčiji težki gospodarski položaj prve države. Vedno glasnejši so tudi glasovi, ki obetajo avstrijskemu gospodarstvu v novi, veliki državi nov, izreden podvig. V očigled dejstvu, da so številne gospodarske panoge dobesedno na tleh in se mora premnog gospodar danes boriti že za goli obstoj, zadobiva politični dogodek minulih dni v luči novih obljub nedvomno svoj izreden pomen.

Na drugem mestu prinašamo izveček iz govora nemškega kmetijskega ministra, ki obeta novo gospodarsko dobo, čas zopetnega podviga. Minuli teden se je v velikem govoru k glasovanju 10. aprila dotaknil perečega gospodarskega vprašanja tudi propagandni minister Goebbels sam ter med drugim izpovedal tole: V Nemčiji smo storiili, kar je bilo po človeških močeh mogoče storiti. Vodja je v resnici rešil Nemčijo pred propadjo. Avstrija se danes nahaja v sličnem položaju kot Nemčija pred nastopom Adolfa Hitlerja. Mala avstrijska deželica šteje do 600.000 brezposelnih, v industriji in kmetijstvu možnosti proizvodnje davno še niso izčrpane in izrabljene, trgovina in tujski promet sta na tleh. Na celotnem javnem in zasebnem življenju teži težka mra gospodarske stiske. Sedaj gre predvsem za to, da postane tudi Avstrija deležna velikanskega podviga nemškega gospodarstva. Zato je treba najprej temeljnih presnov gospodarske politike. Najprej je treba pospešiti proizvodnjo, nakar bo odstranjena brezposelnost, množice bodo spet razpolagale s potrebnim denarjem, življenje se bo izboljšalo in se širilo novo blagostanje. Nemška vlada bo dovolila javna posojila ter bo podpirala investicije v zasebnem gospodarstvu. Prvi dokaz dejavne pomoči Avstrijcem pa je trdno, nepremakljivo razmerje med šilingom in marko. Kmalu bo tudi avstrijsko gospodarstvo zajel tempo nemškega gospodarskega podviga in ga vodil do izrednih uspehov. Šiling in marka sta trdna, ker je vlada preprečila vsak beg kapitala v inozemstvo. Kmalu že bo čutili gospodarski podvig in v doglednem času bo avstrijsko gospodarstvo rešeno inozemskih spon in odvisnosti ter bo, notranje močno in na zunanji zaščitenost, postalo, kar je njegova naloga: da služi ljudstvu in splošni blaginji.

Napovedi kmetijskega in propagandnega ministra bodo nedvomno našle velik odmev v av-

strijskih gospodarskih krogih in ne najzadnje med avstrijskimi kmeti.

Preuranjene bi bile napovedi posledic gospodarske priključitve obeh nemških držav, ali vpliva priključitve na cene kmetijskih in industrijskih pridelkov oz. izdelkov. Samo nakazati hočemo dejstvo, da je Nemčija pretežno industrijska država in bo zato bržkone izključni konzument pridelkov avstrijske živinoreje, gozdarstva in poljedelstva. Avstrijsko kmetijstvo torej je sedaj rešeno vprašanja nadproizvodnje in z njo zvezanega padanja cen. A o vsem tem bo mogoče točno in podrobno spregovoriti šele v dogledni dobi.

Oglejmo si še Veliko Nemčijo kot gospodarsko velesilo v Podonavju. Med uvozniki v prejšnjo Nemčijo je prvačila Bolgarija, zanjo Ogrska in Jugoslavija, Čehoslovaška in Avstrija. Na prvi pogled je razvidno, da je bila Nemčija kupec agrarnih pridelkov in industrijskih sirovin. Nemčija je bila že doslej najmočnejši kupec na gospodarskem trgu Podonavja. S priključitvijo Avstrije se njen pomen za podonavsko gospodarstvo le še okrepi. Glede uvoza iz Nemčije pride istotako v poštev najprvo Bolgarska, nato Ogrska, Jugoslavija, Avstrija in nato končno Čehoslovaška. Svojevrstni dosednji razvoj podonavskih držav, ki so stremele za medsebojno gospodarsko nezavisnostjo, pri čemer sta industrijski državi Češka in Avstrija pospeševali svoje kmetijstvo, agrarne države pa na vso moč hitele za industrializacijo, se zna sedaj do gotove mere ustaviti, kajti Nemčija je pri tem razvoju gospodarsko silno pridobivala in postane sedaj najsilnejši trgovec na podonavskem trgu. Berlinski gospodarski krogi so prepričani, da si bo Velika Nemčija dosednji svoj ugodni položaj v nadaljnjem razvoju le še bolj utrdila in očvrstila.

Četudi so uprav gospodarska prorokovanja drzna in nesigurna, kažejo že te površne slike nove gospodarske situacije, da bodo posledice gospodarske združitve dveh doslej samostojnih držav v eno državno telo dalekosežnega značaja in nikakor brez neposrednega vpliva tudi na naše gospodarske prilike v deželi.

Glasovanje 10. aprila.

Za predstoječe glasovanje priobčujemo iz zadnje odredbe glavne točke:

Kdo sme glasovati: Vsak vsaj 20leten Avstrijec (moški ali ženska), izvemši židov, pod kuratelo se nahajajočih oseb, ki so bile v teku zadnjih 5 let obsojene vsled zločina, in končno oseb, ki se nahajajo v kazenskem ali preiskovalnem zaporu. Kdor ni v glasovalnem imeniku, tudi ne sme glasovati.

Kje se glasuje: Vsaka občina je glasovalni okoliš, občine nad 1000 prebivalcev se smejo deliti v več okolišev. Glasuje se v občini, v katere glasovalnem seznamu se kdo nahaja. Glasovalni seznam z 31. marcem niso več na vpogled.

Kdo je glasovalna oblast: Glasovanje v občini vodi župan oz. njegov namestnik s prisledniki oz. njihovimi namestniki. Okrajem in deželam predstoji višja glasovalna oblast. Članstvo glasovalne komisije se brez vzroka ne sme odkloniti.

Kako se glasuje: Glasovanje traja od 9. ure dop. nepretrgoma do 17. ure pop. Do konca glasovanja je točenje alkoholnih pijač prepovedano. Glasovalec stopi pred komisijo, imenuje svoje ime in bivališče ter se na željo izkaže s kako osebno listino (krstni, domovinski, poročni ali potni list, lovške karte, spričevala i. dr.). Nato sprejme od predsednika prazno kuverto in uradno glasovnico. Glasovnica nosi zgoraj datum 10. aprila 1938 z besedilom: Ali se priznaš k našemu

voditelju Adolfu Hitlerju in s tem k 13. marca 1938 izvedeni zopetni združitvi Avstrije z Nemčijo? Ja — ne. Pod besedicama „ja“ in „ne“ se nahajata dva prazna kroga. V krog pod besedo „ja“ se s svinčnikom ali črnilom napravi križ; kdor vprašanje zanika, stori obratno. Glasovnica se vtakne v kuverto ter odda predsedniku. Neveljavni so glasovi z glasovnicami v neuradnih kuvertah, z neuradnimi glasovnicami, nadalje glasovnice, iz katerih označ se ne more posneti točen odgovor, kočno če se nahaja v kuverti več glasovnic z neenako označbo.

Kako se glasovanje zaključ: Komisija ugotovi zaključek glasovanja v posebnem protokolu ter takoj javi predstoječi glasovalni oblasti izid glasovanja. Končni izid glasovanja v vsej Avstriji se priobči v uradnem listu.

Domače novice

Epohalen izum.

1. april 1938.

Moderna tehnika ne pozna nobenih meja. O čemer je nekoč sanjaril znani romanopisec Jules Verné, ki je bil — mimogrede povedano — poljskega pokolenja, vse je že postala resnica. Globoko pod morsko površino križarijo podmornice iz morja v morje, letala obiskujejo severni in južni tečaj zemlje, na morjih plovejo ladje brez kapitana in krmarja, ves svet je zavrt v mrežo radijskih valov, ki vsakogar, sedečega ob neznatnem aparatu v domači hiši, povežejo z najbolj oddaljenimi kraji in ljudmi, v velikih mestih so že postavljeni aparati, ki ne prenašajo na tisoče kilometrov samo govorjene besede, marveč tudi slike, da se govorilca ne samo slišita, ampak tudi vidita. Najnovejši radio-aparati prenašajo v zvočnikih na neizmerne daljave glas v besedi in melodiji, na platnu pa celo že barvane slike nekje v daljini govorečih ali igrajočih.

A vse to včeraj še nepoznano ni nič v primeri z najnovejšim izumom. Že davno je naravoslovna veda dognala, da ustvarjajo zvok, ki udari kot glas na naše uho, valovi neznatnih delcev zračne atmosfere in da je svetloba, ki omogoča gledanje, samo valovanje takozvanih elektronov, s katerimi je prenasčen zrak, v katerem se gibljemo. Na podlagi naravnega zakona, da se v svetu ne more izgubiti niti najmanjši delček naravne energije, katero proizvaja skrivnostni laboratorij matere-narave in nam s tem omogoča govorjenje, poslušanje, gledanje in opazovanje, so sedaj učenjaki slavnega — seveda ameriškega mesta Olašaz dognali, da se nahaja v skrivnostnem laboratoriju modre matere-narave še poseben prostor, ki je doslej ostal človeškemu očem in pameti prikrit. Kot shranjujejo fotografi svoje, že rabljene plošče in kot ostajajo v arhivih številni, že rabljeni zvočni filmi, tako mora obstojati — to so sklepali ameriški učenjaki — neke vrste naravna shramba svetlobnih in zvočnih valov. Če se posreči izumiti aparat, ki bi sprejemal nekje v naravi se nahajajoče valove minule dobe, bi lahko danes slišali, kar so pred stoletji in tisočletji govorili, in videli slike iz zgodovine in davnine.

Včeraj v svetu še nepoznani ameriški tehnik Ceron X. Lirpa je sedaj nenadoma zaslovel s svojim ehopalnim izumom, s katerim namerava svet postaviti naravnost na glavo. Sestavil je na podlagi dolgoletnih izkušenj izredno kompliciran nekak radio-aparat, ki prenaša zvoke in slike oseb in dogajanj pred davnimi stoletji. Pred čudovitim strojem sediš kakor pred svojim domačim radio-

aparatom in skušaš vloviti valove, prenašajoče govorečega Napoleona, Julija Cezarja, Aleksandra Velikega, Krištofa Kolumba, carja Ivana Groznega. Radovednim časnikiarjem je ameriški učenjak z nasmehom razlagal, da je sedaj konec raznih nočnih špiritističnih sej, ko so razni mali modrijani skušali priklicati duhove velikih mož. Zaenkrat se mu je po dolgoletnih, težkih računih posrečilo dognati valovno dolžino navedenih petih zgodovinskih velikanov. Zavrti pri aparatu, na platnu se prikažejo slike cesarja Napoleona, bežečega pred Rusi čez reko Berezino, strtega po bitki pri Waterloo-ju, zamišljenega na otoku Elbi — v zvočniku pa se slišijo njegovi kriki, kliči in vzdih. Zavrti drugič in vidi se Kolumb, obdan od deseterice obupanih mornarjev, ter slišijo njegove vzpodbudne besede. Zavrti tretjič in prikaže se na platnu Julij Cezar, rimski imperator, kako ga obkolijo v templu zarotniki in kako umirajoč zakliče: Tudi ti, moj sin Brutus! Učenjak Ceron je zaenkrat izdal samo nekatere skrivnosti svojega čudovitega izuma, pravi pa, da sme človeštvo v najkrajšem času pričakovati nenavadna presenečenja. „Film in radio bosta kmalu spadala med staro šaro, s svojim aparatom bom pričaral radovednemu svetu pred uho in oko, kar se je resnično dogajalo na zemlji pred stoletjem in tisočletjem. Noč in dan bom računal, da izračunam dolžine milijonskih svetlobnih in zvočnih valov, potem bodo ljudstva klonila pred modrijanom, kakoršen je Ceron X. Lirpa.“ s temi besedami je končno odpravil sitne žurnaliste. A že to poročilce, posneto iz ameriških listov, znabiti iznenadi naše bralce.

Glasovnico 10. aprila priobčujemo na posebnem mestu. Njeno besedilo se glasi slovensko: „Ljudsko glasovanje dne 10. aprila 1938. — Glasovnica. — Ali se priznaš k našemu voditelju Adolfu Hitlerju in s tem k 13. marca 1938 izvršeni zopetni združitvi Avstrije z Nemčijo? Ja — Ne.“ V krog pod „Ja“ se napravi križ. — Poudarjamo, da so veljavne samo uradne glasovnice.

Položnice prilagamo današnji številki vsem cenj. naročnikom, ki so v zaostanku ali nimajo plačane naročnine v naprej. Položnice se glasijo na šilinge (S) in groše (g). Poštna hranilnica pa sprejema od 28. marca 1938 dalje samo še vplačila na državno marko (RM, Reichsmark). Zato naj pred vplačilom naročnine spremeni vsak naročnik „S“ v „RM“ in „g“ v „Rp“ in vplača naročnino v šilingih. Razmerje: 1.50 S je 1 RM, 1 S je 66 Rp (pfenigov), naročnina za eno četrtletje znaša tedaj 1 RM. Kjer je na položnici „Schilling“ izpisan, se napiše „Reichsmark“ Manjšinski tisk je potreben sedaj bolj kakor kadarkoli in zato pričakujemo od naših naročnikov, da bodo storili svojo dolžnost napram našemu manjšinskemu listu.

Zanimivost iz Slovenije. V strugi reke Nevljice pri Kamniku so odkrili okostje ogromnega predpotopnega orjaka-mamuta. Kraj Nevlje je nenadno postal slaven po vsej državi in še preko meja. Sicer se od mamutovega okostja še nič ne vidi, ker so komaj pričeli z odstranjevanjem zemeljskih plasti. A že prihajajo od vseh strani vprašanja, kedaj bo orjak odkopan in ga bo lahko videti. Na Jožefovo že je obiskalo Kamnik nad 100 oseb, radovednih na grob predpotopnega velikan. — Pa, dragi čitatelji, tale zanimivost iz Slovenije nikakor ni aprilska šala, kakoršno „serviramo“ na drugem mestu.

Izpod Golice. (St. Jakob i. R.—St. Jakob v R.) Izrednega odlikovanja je bila deležna na bolniški postelji Marica Zwitter-jeva. Škofov zastopnik jo

Podlistek

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(44. nadaljevanje.)

„Si spet prišel?“
„Skale molče!“
„Molče, molče!“ je ponavljal Martin.
„Zato sem prišel.“
„Kaj bi rad?“
„Da bi povedal kaj sem mislil, ko sem padal.“
„Kaj?“
„Da si morivec od rojstva.“
Martin je sedel na postelji in strmel v liso na tleh.
„Tudi ti?“ je šepetal.
„Tako je, tako je.“ je lezlo iz tal.
„Kesati bi se moral.“
„Kesanja ni!“
„Ni ga, ni ga!“ je Martin zamišljeno govoril v tla.
Zavedel se je, ko se je zdanilo.
„Moj bog, kako je to, da so zločinci, kralji morivci umirali z lahkim srcem — meni ni dano?“
*

Odločil se je, da pojde v Ljubljano. Tam je, kleče v spovednici, zopet pripovedoval zgodbo svojega življenja.

Duhovni ga je potolažil: „Kesanje si obudil, da še sam ne veš. Pred bogom si se izpovedal, odpuščeno ti je.“

Martin je zmajal: „Kesanja nimam. Prav natančno sem se izprašal. Takrat nisem mogel drugače. Bog naj sodi med mano in njim. Naj mu da mir in pokoj. Mene pa naj odreši od moje krvi.“ Še enkrat je ponovil: „Od moje krvi.“

Duhovni se je čudil ter mu povedal zgodbo o nevernem Tomažu: „Težka je bila tvoja pokora. Zaupaj in pojdi domov!“

Martin se je vrnil. Spotoma je srečal brata. Število let se že nista videla. Dal mu je roko: „Kako na Trati, Tone?“

„Težko živiva. Lena je od same zlobe jalova.“ „Bolje je, da je jalova.“ je dejal Martin. Tone ni vedel, kaj hoče. Sumljivo ga je ogledoval. Ko sta se ločila, je menil: „Meša se mu že.“

Martin pa je ponavljal: „Bolje je biti jalov. Svet se odpočije!“

Toda trpljenje ni minilo. Jakob se ni plazil več po tleh. Kadar je legel Martin, je zahropel poleg njega.

„Materi bi rad povedal, da si me ti.“

Martin je poslušal in ječal. Drugo noč je vstal in se odpravil na Lizin grob. „Liza, ti si vedela, da sem ga jaz!“ Zdelo se mu je, da se je oglasilo iz groba: „Vedela!“

V prihodnji noči pa je zopet zaril Rdeči glavo v zglavje.

„Martin, ko si vame streljal...“

„Sem se smejal...“ je nadaljeval Martin ter si brisal mrzel pot.

Poklical je Boštjana. Oklenil se ga je in jokal: „Pomagaj, Boštjan, bog noče pomagati! Ubil sem ga, tistega Rdečega, ki si ga nosil v žaklju. Zdaj hodi nazaj!“

Boštjan je bil močan in se mu je izjavil iz objema.

„I... i... i“ se je smejal.

*

V dolgi, mrzli zimi je Martin čakal, da bi Jakob ostal pod snežno odejo. Zaman. Vso zimo sta ležala skupaj. Spomladi se je odločil. Pokazal je Boštjanu, kam je shranil denar, zaklenil je omaro in mu izročil ključ. Nato je šel.

Prišel je pred sodnika. Začudeno je ta poslušal, kar mu je starec razlagal.

„Oče, vam se je zmešalo. Pojdite domov!“ je dejal nejevoljno.

(Konec sledi.)

je ob prisotnosti č. šolskih sester sprejel v prirčnem obredu med redovnice. Dobila je ime po sv. Tereziji od Srca Jezusovega. — Nov občinski svet je imenovan: župan je nadučitelj v Področici Rudolf Zherne, med svetovalci so nadučitelj iz Št. Jakoba Marinič, železničar Mikula Jožef, železničar Paschnig Jožef, delavec Tomažič Leopold, pos. sin Gabruč Jožef i. dr. — Slovenski požarni brambi je odtegnjena pravica gašenja ter je njena gasilska oprema zasežena, češ da pristop k dež. gasilski zvezi ni bil pravočasno izveden. Storjeni so potrebni koraki v odpomoč, upamo, da z uspehom. — V tednu po 13. marcu so se nemški vojaki na svojem pohodu skozi Rož ustavili pred glasovanjskim spomenikom, pri čemer sta govorila eden nemških častnikov in dež. svet. Maier-Kaibitsch. Razglašeno je bilo po vseh hišah, da mora biti od vsake družine vsaj eden pri sprejemu navzoč. — Na državni meji so poleg avstrijskih obmejnih uradnikov tudi že nemški cariniki in policisti. — V sosednjem Rožeku vrši nadučiteljsko službo na mesto dosedanjega nadučitelja g. V. Polzer-ja svoječasno pri nas odslovljeni g. Maks Petutschnig.

Ferlach—Borovlje. Dne 25. marca se je zopet odpeljalo 25 puškarjev v Nemčijo, tokrat vsi v Oberndorf na Württemberško, kjer se nahaja velika tovarna za orožje. Iz Celovca so se odpeljali z autom direktno v svoj novi kraj. Četudi je bilo vse veselo, da po dolgih letih brezposelnosti pridejo do dela, je bilo slovo od domačih precej ganljivo, ker je bilo tokrat precej družinskih očetov zraven. — En del puškarjev, ki so bili že prej zunaj, bi se moralo pred kratkim vrniti, vsled preobrata pa so postali vsi enaki državljani in ostanejo na svojih mestih. — Istega dne je bil tukaj pokopan g. Jožef Pinter, mizar na Kobli. Zaučutil je bolečine v glavi, prepeljali so ga v bolnico in po par dneh je umrl. Zaostale zadene hud udarec, ker je bil rajni edini sin mizarskega podjetja in se je poročil šele pred letom. — Dolgoletna učiteljica za ročna dela na boroveljski šoli, gdč. Neumeier, je postala umobolna ter so jo morali spraviti v Celovec. — Iz Borovelj sta bila odstavljena učitelja Unterlugauer in Beitinger ter učiteljica Kusternigg.

Mieger—Medgorje. (To in ono.) Čudna je naša fara in ima menda edinstven rekord: od julija 1937 doslej še nismo imeli nobenega pogreba, v celih dveh letih se nikdo pri nas ni poročil, celo zadnje črtletje ni bilo pri nas nobenega krsta. Torej rekord! — Novega župana smo dobili v osebi pd. Vogra, Janeza Lučovnika iz Podgrada. V času politične demokracije je bil vodja Landbunda. Nadalje smo dobili novega učitelja, g. Ferdinanda Sylle iz Celovca. Prevzel je po učitelju Scheriau-u 4. razred. — Ona odredba, ki je ustavila davčne eksekucije, je vzbudila posebno pri „Puhorjanih“ veliko veselje. — Začeli smo tudi že z delom na polju in težko pričakujemo dežja, da namoči po soncu izsušeno zemljo.

Augsdorf—Loga ves. 20. t. m. smo na naši božji njivi pokopali 87letnega Jurija Čudna, p. d. Pajra iz Doba. Rajni je slovel po svoji delavnosti in vernosti in ni nikdar zatajil svoje matere govorice. Kot vojak se je bil udeležil okupacije Bosne in Hercegovine in se rad spominjal svojih vojaških let. V zadnje slovo so mu zapeli domači pevci. Večni mu mir!

Feistritz i. R.—Bistrica v Rožu. Dne 16. t. m. je tukaj umrl Toman Munih, po poklicu delavec, star 68 let. Po ljudski sodbi je živel pravo svetniško življenje. Bil je član družinice, ki je vsa umrla v letošnjem marcu. Dne 1. marca je umrla Pepca Patrl, pd. Kosmička na Mačah, hčerka Frančiške Kopajnik, rojene Munih. Dne 8. marca je umrla Frančiška, ker je preveč žalovala za svojo hčerko. Dne 16. marca se je preselil na oni svet Toman, brat Frančiške Kopajnik. V septembru minulega leta pa je umrl Filip Kopajnik, njen mož. V kratki dobi pol leta je Kopajnikova družina torej izumrla. Bila je vzgled krščanske družine, kate člane so se medsebojno resnično ljubili. Naj je združena pri svojem Gospodu!

Smrt korenitega očeta. (St. Egyden—Št. Ilj.) Na praznik svojega vzornika je na Klopah izdihnil svojo dušo 78letni Hvajnikov oče Jožef Anderwald. Trpel je na naduhi. V življenju ga je odlikovala njegova dobrovoljnost in usmiljenje napram revežem in Cerkvam. Bil je izredno delaven in priden. Skozi leta je bil odbornik škofiške posojilnice, od mladih let Mohorjan in naročnik slovenskih listov. Njegova zadnja pot je bila uprav veličastna. Za očetom je prevzel posestvo sin Peter, ki je tudi vrl narodnjak. Bodi očetu lahka domača zemljica! Z Hvajnikovimi sočustvujemo.

Drobiž. Odpravljen je davek na kolesa. — Po poročilih listov je dobila avstrijska industrija naročil v vrednosti 100 milj. mark. — Cena živini se je zboljšala, odkar kupujejo blago nemške nakupne komisije. — Celovec so minuli teden posetili SS vodja Himmler, prezident berlinske nacionalne banke dr. Schacht in SA general Daluege. — V nedeljo 3. aprila baje poseti Celovec kancler

Adolf Hitler. — V sredo tekočega tedna je govoril v Celovcu feldmaršal Goering. — Začasno upokojeni so šolski nadzorniki Maurer in Skozianz v Celovcu in Spendier v Wolfsbergu. Začasno upokojeni so nadalje nadučitelji Lepuschitz v Podkloštru, Legat v Landskronu, G. Viternik v Globasnici, V. Polzer v Rožeku i. dr. Nadučitelj g. France Aichholzer je premeščen v Leoben na Zg. Koroškem. — Iz Avstrije izgnani jugoslovanski državljani se smejo spet vrniti v svoja bivališča. — Iz Koroške je posetilo mesto Stuttgart 1000 delavcev in uradnikov. — Šolskim vodstvom je odrejeno, da nikakor ne smejo odpraviti molitev pred in po šolskem pouku. — Letošnje velikonočne počitnice se pričnejo na cvetno soboto in trajajo do torka po praznikih. — V Globasnici so v nedeljo pokopali dvor. svet. Ivana Strauss-a, sorodnika zhane Hutarjeve družine. — V Št. Rupertu pri Vel. je v nedeljo umrla sestra Pelagija Mulec, rodom iz Sv. Jurija ob Ščavnici.

Naša prosveta

V knjigah živi duh tvojega naroda.

(Nadaljevanje.)

Mnogo manj bojevit, a boljši pesnik kot Stritar je bil **Simon Gregorčič** iz Vrsnega pod Konom (1844—1906), ki je izdal več knjig pesmi. Gotovo je Gregorčič eden od najbolj priljubljenih naših pesnikov.

Vrsto povesti je napisal priljubljeni pripovednik **Josip Jurčič** iz Muljave pri Krki (1844—1881). „Jurij Kozjak“, „Domen“, „Deseti brat“, „Sosedov sin“, „Rokovnjači“ spadajo med naše najbolj znane povesti. Tudi tragedije je spisal: „Tugomer“, „Veronika Deseniška“.

Odličen novelist je bil dr. **Ivan Tavčar** iz Poljan nad Škofjo Loko (1851—1922). Napisal je vrsto povesti in romanov. Posebno lepe so slike iz loškega pogorja in njegovi zadnji dve deli „Cvetje v jeseni“ in „Visoška kronika“. Manj pomembni pisatelji te dobe so: Pavlina Pakkova, Anton Kodre, dr. Jakob Sket, Josip Ogrinec, dr. Fran Celestin.

Znamenit pa je **Fran Levec** iz Ježice pri Ljubljani, ki je napisal v Zvonu življenja Vodnika, Prešerna, Čopa in Jenka.

Stritar je bil kar preveč mehek pisatelj, Jurčič je bil bolj naš. Zato je več pisateljev šlo za njim kot pa za Stritarjem.

Janko Kersnik z Brda (1852—1897) je pisal v krepkem jeziku povesti in romane (Ciklami, Agitator). Tudi na parketu se je znal sukati, saj je bil graščak. Dr. **Fran Detela** iz Moravč (1850 do 1926) je pisal povesti, tudi več zgodovinskih. Najbolj zrelo delo je roman Trojka, najbolj priljubljeno povest „Svetlobe in senca“. S svojim Abadonom in lepo „Mojo hojo na Triglav“ je znan dr. **Janez Mencinger** iz Bohinja. **Fran Maselj-Podlimbarski** je napisal med drugim velik roman Gospodin Franjo. Tudi dr. **Janez Ev. Krek** spada s svojim delom k tej skupini. Zgodovinske povesti je pisal **Peter Bohinjec**, narodopisne slike **Fran Jaklič**, povesti **Ivo Trošt**.

Realizem omenjenih pisateljev je tudi nekoliko ob stran postavil lirčno pesem kakršna je bila Stritarjeva in na njenem mestu posebno gojil pripovedno pesem. Med pripovednimi pesniki tega časa zavzema prvo mesto **Anton Aškerc** iz Globokega pri Rimskih Toplicah (1856—1912), ki je s svojimi baladami ustvaril nekaj pravih biserov. Svoj višek je dosegel 1890 z izdajo „Balad in romanc“. Njegovo delo je obširno in obsega tudi zgodovinske pesnitve. Gregorčičev prijatelj **Josip Pagliaruzzi-Krilan** iz Kobarida je tudi pesnik pripovednih pesnitev. Njegova najlepša balada je „Smrt carja Samuela“. Aškercov učenec je bil plodoviti **Anton Hribar** s Krke na Dolenjskem. Omenjenim pesnikom je sledila še vrsta drugih, ki so spet imeli učence in vsakdo je naredil kolikor je mogel in znal: Ob Levstiku se je učil **Josip Cimperman**; Cimpermanov učenec je bil **Anton Funtek**, ki je pomemben tudi kot prevajalec. Pod Aškercem vplivom je začel pesniti **Mihael Opeka**. Močen talent je pokazal **Fran Gestrin** iz Ljubljane, ki je pisal pesmi, povesti in mnogo prevajal.

Precej nad zadnje omenjene pesnike se je dvignil **Anton Medved** iz Kamnika (1869—1910). V mladosti je bil Cimpermanov učenec, potem je postal samostojen pesnik. Njegova lirika je v tesni zvezi z njim samim; še več uspeha kot lirik je pa dosegel kot dramatik.

Proti koncu devetnajstega stoletja se je posebno na Francoskem utrdila slovstvena smer pod imenom naturalizem. Naturalizem hoče slikati življenje tako kot je, skoraj znanstveno. Pisatelje — naturaliste imamo tudi mi. Vendar je naš naturalizem le bolj sad onega izven naših meja in ni posebno tesno zvezan z našim življenjem. Prvi naturalist je **Fran Govekar** iz Iga (l. 1871). Napisal je

več novel in roman „V krvi“. Znan je po dramatizaciji Jurčičevih romanov.

Rado Murnik iz Ljubljane je svoj naturalizem kot rojeni humorist zabelil s humorjem. Znani so njegovi „Navihanci“ in „Matajev Matija“. **Josip Kostanjevec** iz Vipave je pisal novele in več povesti za Mohorjevo družbo. Drame sta pisala **Engelbert Gangl** in **Ethel Kristan**. Ženska zastopnica našega naturalizma je **Zofka Kveder**.

Naturalizem — golo risanje življenja — se mora kmalu kam obrniti. Tako je bilo na Francoskem z njim, še krajši je bil pri nas. Večjega ni pomembnejšega dela nam ni dal, vzbudil pa nam je čut za realnost, za dobro opazovanje. In s to pridobitvijo so začeli naši „moderni“, ki so ustvarili dela trajne vrednosti.

Predhodnik jim je bil **Ksaver Meško** od Svetega Tomaža nad Ormožem (r. 1874), ki je uvedel pri nas moderno psihološko novelo. Med večjimi deli je najboljši njegov roman „Na Poljani“. Tedaj je udaril s svojo gibčno, lepo, pa tudi trdo besedo pri nas **Ivan Cankar** iz Vrhnike (1876—1918), človek, ki nam je kot svetilnik, kamor se še dolgo oziramo. Veliko je njegovo delo. Od pesmi v mladosti preko povesti, novel, dramatičnih spisov in iger do najlepše zadnje knjige „Podob iz sanj“ neutrudno išče resnico in biča laži in hinavščino, ki jo je na naši zemlji vsaj toliko kot drugod na svetu. Hrepenel in ljubil je vse življenje. Skoraj ne vem, kdaj je večji: Ali takrat, ko svoji materi toži, ali ko hodi s hlapcem Jernejem svojo žalostno pot.

(Konec sledi.)

Gospodarski vestnik

Narodni socializem in kmečki stan.

Avstrijskemu kmetu, kateri se je moral boriti dosedaj s trajno nevdržljivimi težavami, bodo kakor vse kaže napočili kmalu boljši časi. Ne samo dejstvo, da nudi velika Nemčija sama po sebi našemu kmetijstvu vse druge razvojne možnosti kot mala Avstrija, ampak naš optimizem opravičuje predvsem ugodna rešitev kmečkega vprašanja v Nemčiji po narodnem socializmu. Ureditev kmečkega vprašanja v Nemčiji bo služila kot vzor sedaj tudi nam. V tem smislu je govoril naš novi poljedeljski minister ing. **Reinthal** dne 13. marca v radiu o nalogah in potrebah avstrijskega kmetijstva v bodoče. Gospod minister je razvil v glavnem naslednje misli:

Kot kmetu so mi prav dobro znane vse skrbi in težave, s katerimi se ima boriti naš kmečki stan. Vem tudi, kako so mnogi naši kmetje v stiski in obupu iskali pred množični dražbami pomoči pri meni. Toda podobne razmere so vladale pred prevzemom oblasti po vodji nemškega naroda tudi v Nemčiji. Tudi tam je na kmetih nekdanja vladala radi brutalne igre špekulacije in radi dnevnih dražb pozvračena stiska in beda. Narodni socializem pa je potem izvršil temeljite spremembe in bo prinesel spremembo tudi Avstriji.

Glavna naloga našega kmeta kakor kmeta v Nemčiji bo zagotovitev prehrane nemškega naroda v dobrih in slabih časih. Zato bo treba najprej zagotoviti obstoj našega kmeta na njegovi grudi. V Nemčiji imajo zakon o zaščiti dedne kmetije, ki je rodil že lepe vspehe. To pot bomo šli tudi pri nas, pri čemer je premišljena prilagoditev zahtevam predhodnega časa samoposebi umevna.

Sporodno s to temeljno postavbo je treba rešiti vprašanje preložitve dolgov, razdolžitve in odstranitve možnosti zadolžitve posameznih kmetij. Podlago za to naj nudi pravična cena vsem pridelkom našega kmeta. Samo trdna cena, ki ne odvisi od nihanja špekulacije, da lahko našemu kmetu jamstvo, da bo prejel za svojo delo tudi zaslužno plačilo. To bomo znali čuvati, pa ne kakor bi mogli nespametni ljudje misliti, z enostranskim dviganjem cen in v uničevalni medsebojni borbi stanov: „tu kmet, tu delavec in industrija.“ To ne bi bilo v smislu narodnega socializma. Narodni socializem se zaveda, da je le v medsebojni vzajemnosti in ne v medsebojnem nasprotovanju zagamčen uspeh. Vsak človek, ki dela, ima za svojo delo pravico do plačila. Ne samo kmetu, tudi vsem drugim kakor mlinarju, peku itd., ki skrbijo za prehrano našega naroda, je treba zasigurati življenjski obstoj. Zato je potrebno, da najdemo pravo razmerje v tržnem prometu s poljedeljskimi produkti.

Posebno paznjo pa bomo posvetili povečanju pridelkov. Našega kmeta je treba opremiti s primernim orodjem, stroji, napravami, umetnimi gnojili itd., da bo na lastni zemlji zmožen pridelati dovolj kruha in jela za vse naše ljudstvo.

Končno je poljedeljski minister pozval vse kmete k složnemu delu in je dejal: „Velike naloge nas čakajo, obilo dela in delovne pomoči. Dolžni smo, da jih prevzamemo za skupnost kmečkega stanu

brez razlike prejšnje strankarske pripadnosti, zakaj hoteti drugomisleče uničiti, kot so poskusili naši predhodniki, češ, le člani kmečke zveze in domovinske fronte so lahko deležni podpor zbornic, se nam zdi z mislijo narodnega občestva, pa tudi dejavnega krščanstva nezdržljivo... Prvi korak v srečnejšo dobo je storjen. Nas ne vodijo sebični nagibi, naša vodilna misel je delo in korist občestva. Da je prišlo tako, pa se imamo zahvaliti našemu vodji Adolfu Hitlerju."

Dedne kmetije (Erbhoi) so nemška posebnost. So to kmetije, ki ostanejo neobremenjene in ne morejo biti prodane na dražbah. Tudi prodaja v prosti roki ni brez težko izvedljiva. Posestniki uživajo mnoge ugodnosti, a imajo dolžnost, da ohranjujejo posestva v dobrem stanju in dvigajo njihovo gospodarstvo proizvodno. Namen dednih kmetij je, da se vezano dedujejo v eni rodbini. Nekaj sličnega poznamo tudi v postavodaji nekaterih alpskih dežel, po kateri imajo sinovi, ki prevzamejo po očetu posestvo, prednost pred brati in sestrami. Po napovedi kmetijskega ministra dobimo sedaj dedne kmetije tudi pri nas v Avstriji.

Daj—dam. V Ljubljani je nekaka restavracija s tem imenom. Prineseš denar, ga vržeš v avtomat in sprejmeš zaželeni predmet po načelu: daj—dam. Tole načelo bi se lahko povsem udomačilo v našem kmetijskem gospodarstvu. Njiva, živina, vrt, gozd, sadje, drobiž — daj jim, kar jim gre, da bodo tudi tebi dali posojeno z visokimi obrestmi. Skopuštvu ali nepravilno štedenje se v gospodarstvu še nikdar ni obneslo. Kdor razumno investira v svoje gospodarstvo svoj denar, ga posoja na tako visoke obresti, da bi ga v denarnem prometu prijeli zaradi oderuštva. Kmetija pa hvaležno odplačuje kapital in obresti. To si velja zapomniti.

Jara žita moramo gnojiti tudi z dušikom. Kmetijske poskusne postaje v Čehoslovaški so na podlagi sto poskusov dognale, da gnojenje jarih žit z dušikom, 100—200 kg na ha, zelo povoljno uplija na višino pridelka. Za naše razmere je apneni dušik dobro dušično gnojilo, ki se naj potroši na surovo brazdo in dobro pobrano, na kar se lahko čez par dni seje oves in jari ječmen. Če je njiva zaplevelena, se lahko z neoljenim apnenim dušikom uniči plevel in istočasno oves pognoji z dušikom. To se izvrši na ta način, da se z razsipalnikom za umetna gnojila enakomerno raztrosi apneni dušik na osiše, 4—5 tednov po setvi ovsa, ko divja repica razvije četrti list. Žito mora biti rosno. Zato trosimo neoljeni apneni dušik zgodaj zjutraj in pri jasnem in sončnem jutru. Za gnojenje jarin pa je priporočljivo — na težji zemlji — nitrofos, ki vsebuje 4% dušika in 12% fosforne kisline, torej obe nazvnejši hranilni snovi, ki uplivata na višino in kakovost žetve. Lažjo, peščeno zemljo pa gnojimo pred setvijo jarin z nitrofoskatom III.

Kedaj sadimo smreke. V splošnem se priporoča spomladanska saditev mladik, ker jeseni sajenim mladikam pozimi kaj rada škoduje mrzlina, ki jih privzdiguje in potrga korenine. Zlasti je to nevarno na sončnih straneh in v strmih legah, kjer je razlika v toploti zaradi obsevanja od sonca precejšnja. Jesenska saditev pa je umestna na mokrih tleh, dalje pri mecesnu, ki zgodaj pomladi zeleni, in za senčne lege. Smrekove mladike so najbolj pripravne tri- do štiriletno.

S čim krmimo komaj izglele piščance. Tole svetujejo strokovnjaki: prvi dan finega peska iz potoka in vode, nato izluščeno proso, zdrobljeno koruzo ali pšenico, zmehčano v topli vodi ali posnetem mleku. Pozneje lahko dajemo pičo iz pšeničnih otrobi, koruznega zdroba in senenih rož. Ponekod nagačajo komaj izglele piščance s trdimi jajci, češ saj so prej jedli isto. To ni baš priporočljivo.

Tabela za preračunavanje.

S 1. aprilom se uvede v deželi Avstriji nemška marka. Marka se deli v 100 pfenigov in je njen uradni tečaj za vsodržavo 1.50 šilinga. V naslednjem par primerov preračunavanja

šilingov in grošev v marke in pfenige:

3 groši = 2 pfeniga	1 šiling = 0.66 marke
6 " = 4 "	2 " = 1.33 "
9 " = 6 "	3 " = 2. " "
30 " = 20 "	6 " = 4. " "
40 " = 26.6 "	9 " = 6. " "
50 " = 33.3 "	10 " = 6.66 "
60 " = 40 "	20 " = 12.33 "
70 " = 46.6 "	30 " = 20. " "
80 " = 53.3 "	60 " = 40. " "
90 " = 60 "	90 " = 60. " "
100 " = 66.6 pfenigov	100 " = 66.66 "

mark in pfenigov v šilinge in groše:

1 pfenig =	1.5 groša	1 marka =	1.50 šil
2 " =	3 groši	2 " =	3. " "
4 " =	6 " "	4 " =	6. " "
6 " =	9 " "	6 " =	9. " "
8 " =	12 " "	8 " =	12. " "
10 " =	15 " "	10 " =	15. " "
20 " =	30 " "	20 " =	30. " "
30 " =	45 " "	30 " =	45. " "
40 " =	60 " "	40 " =	60. " "
50 " =	75 " "	50 " =	75. " "
60 " =	90 " "	60 " =	90. " "
70 " =	1.05 šilinga	70 " =	105. " "
80 " =	1.20 " "	80 " =	120. " "
90 " =	1.35 " "	90 " =	135. " "
100 " =	1.50 " "	100 " =	150. " "

Zanimivosti

Začetek ruske revolucije.

Že po rusko-japonski vojni so se pojavile v Rusiji prve slutnje krvavih dogodkov. Ob državnem krmlu je bil tedaj sposoben grof Stolypin, ki se je na vso moč zavzemal za agrarno reformo in neizprosno tirjal nevtralnost države v bližajoči se svetovni vojni. Njegovi najhujši nasprotniki so sedeli na levici. Vedeli so, da jim Stolypinova akcija lahko vzame veter izpred jader, in so zato začeli med ljudstvom gonjo, češ Stolypin mu hoče vzeti še ta kos zemlje, ki je sedaj njegova last. Z vsemi silami so delali na to, da Stolypina vržejo. Njihovo namero je izvršil revolucionar Bagrov, ki je min. predsednika leta 1911 umoril in s tem dosegel namen svojih voditeljev, da je delo okoli agrarne reforme zastalo in je revolucija dobivala vedno boljša tla.

Prišla je svetovna vojna. Nesrečna nemška politika je potegnila Rusijo v vrvež proti osrednjim državam, četudi v Rusiji niti pri carju niti med ljudstvom ni bilo nobenega razpoloženja za vojskovanje. Previdno so nastopali revolucionarji. Kot prva je morala na fronto carjeva garda, ki je padla skoraj do zadnjega moža. Iz carjeve okolice so izrinili nadalje vse one, ki so hoteli Rusijo obvarovati notranjega prevrata. Kmalu so bili okoli carja samo še bojazljivci in izdajice, ki so bili v službi revolucije. Česar niso zmogle ne avstrijske in ne nemške armade, je dosegel notranji razkroj v Rusiji sami, ki je vidno zorela za prevrat. Car se je končno na nasvet svojih svetovalcev odpovedal prestolu, medtem pa so nemški generali prepeljali Ljenu v plombiranem vagonu preko Nemčije na rusko zemljo. Začela se je krvava revolucija, ki se niti danes ni končala. Ruskemu narodu ni prinesla ne svobode in ne zemlje, marveč mu vzela še zadnje, kar je imel. V državi se je začel bohotiti židovski element in izsesaval iz naroda njegovo srčno kri. A razvoj gre neizprosno naprej, od številnih krvnikov ruskega ljudstva ostaja samo še Stalin s pridevkom Grozni, dokler tudi njega ne doleti usoda vseh revolucionarjev. In ko bo revolucija požrla vse svoje otroke, se morda vrnejo tudi za Rusijo lepši časi.

Zgodaj se ženi! Tako opozarja Works, profesor neke ameriške univerze. Povprečni človek, pravi učenjak, je goden s vojim 20 letom. Čimprej se nato ženi, tem boljši zanj v zdravstvenem in duševnem pogledu. Umrljivost samcev je namreč dvakrat večja nego umrljivost zakonskih mož. Nadalje je odstotek duševnih bolnikov pri samcih večji nego pri poročencih. To velja, nadaljuje profesor, v isti meri za moške kakor za ženske. Za študente celo trdi, da so kot poročenci neprimerno boljši od samcev.

Kako slišijo žežulke, se je vprašal že mnog. Nikjer na telescih metuljev, muh, hroščev i. dr. žežulk ni opaziti, kar bi bilo podobno malim ušescem. Vendar pa je obče znano, da je sluh malih živalic prav dobro razvit. Naravoslovci so po dolgi preizkusih dognali, da slišijo žežulke s pomočjo neznanih dlačic in bradavičk, ki delujejo, kakor sprejemne antene pri naših radio-aparatih. Sicer pa sistem radio-aparatur okorno posnema mater-naravo, ki je na neverjetno preprost in hkrati izredno duhovit način podarila razvitejšim živalim in človeštvu važni čut sluha.

Avto, ki leti po zraku. Ameriški listi so objavili vest, da so v Ameriki iznašli tudi „leteči avtomobil“. To je avtomobil, ki lahko vozi po mestnih ulicah prav tako kakor kak drug avtomobil, poleg tega pa lahko služi tudi za letalo. Leteči avtomobil tehta poldrugo tono, stane razmerno malo in ima po vrhu še to prednost, da je mogoče z njim prav lahko ravnati.

Gumijaste hiše gradijo v ameriški pokrajini Cincinnati. Vsak ropot in hrušč v teh hišah je nemogoč. Za 50 odstotkov so lažje od kamenitih in jih je mogoče dvakrat prej zgraditi. Sobe ogrevajo

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

4.

Henrik VIII. je bil od sile razuzdan kralj. Posebno je bil znan po svojih številnih ženah, od katerih jih je nekaj dal celo usmrtiti, ko so mu postale zoprne. In ta kralj je nazadnje težko obolel. Hotel je ohraniti svojemu sinu Edvardu kraljevsko krono. Ker pa je bil Edvard star šele 13 let, je Henrik hotel amenovati za prvega lorda in Edvardovega varuha nezaupnega in podlega vojvodo Hertfortskega.

s toplim zrakom, ki ga spuščajo v stenske votline. Stene same izžarevajo neko svetlobo, ki je dovolj močna za razsvetljavo in so torej svetilke odvisne. Celo ceste in ulice so tlakovali z gumijastimi kockami, da ni niti najmanjšega hrupa in ropota. Baže so najnovejše hiše prav udobne in praktične in se bodo udomačile še drugod.

Milijonar, ki kupuje gradove v zabojih. Znani ameriški časnikarski kralj Hearst ima čudne skomine. Nenavadno se zanima za starine in pokupi vse, kar diši po nekdanjih stoletjih. Posebno rad kupuje stare gradove. Njegovi milijoni mu omogočajo luksuz, da kupuje gradove kjerkoli na svetu in si jih pusti poslati. Gradove skrbno poderejo, spravijo kamenje v zaboje ter jih pošljejo po ladji ali železnici na zaželeno mesto, kjer jih spet postavijo v istem slogu in z isto okolico. — Bi morda kazalo, da mu ponudimo še naše razvaline?

Enega samega brezposelnika šteje srečna Finska. Imenuje se Taku Karivonen in je postal že kar slaven v vrsti domala 4 milijonov rojakov, ki si služijo kruh s svojimi rokami in glavo. „Moja dežela je preveč bogata, da bi delal,“ pravi čudni mož, kadar se odpravlja po podporo, in se smatra za najsrečnejšega državljan. Tu pa tam pomaga kmetom, pobrska po dvoriščih in smetiščih in se smehlja ljudem, ki skrbijo zanj in za njegove potrebe. Najrajši pa pripoveduje tujcem, da se njegova dežela potaplja vedno bolj v zlato.

Dražje od diamantov je seme orhidej, ki jih je vzgojil nek londonski cvetličar. Cvet postane velik ko namizni krožnik in je svetlomode barve. Orhidejo, ki izhaja iz neke divje indijske pokrajine, smatrajo za najlepšo, doslej znano cvetlico. Njeno seme je tako drobno, da jih petsto tehta komaj en miligram. Zato pa stane 1 kg tega semena nič manj ko 6 milijard naših bivših šilingov. Torej je dražji od diamantov.

Za tiskovni sklad so darovali naročniki in drugi prijatelji našega tiska v prvem četrtletju tekočega leta skupno vsoto S 97.50. Vsem darovalcem najlepša hvala.

Zahvala.

Za mnoge izraze iskrenega sočutja ob priliki bridke izgube našega sina, gospoda

Maksa Mikl-a

trgovca,

velja tem potom naša prisrčna zahvala č. župniku Ivanu Ožganu za njegove ganljive poslovilne besede, maloškemu in brnškemu pevskega zboru za žalostinke na domu in ob grobu, požarni brambi in njenemu načelniku za poslovilne besede svojemu sotovarišu, domačim prijateljem za darovane vence in cvetje ter vsem drugim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vodičja ves, v marcu 1938.

Žalujoča družina Miklova.

Za 5 S na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo